

**Evropska komisija
protiv rasizam i netolerancija**

**Op[ta preporaka na ekrn br.4
od oblata na politikata vo
odnos na:**

**Nacionalnite anketi za
iskustvata i sfa}aweto na
diskriminacijata i rasizmot
od gledna to~ka na
potencijalnite `rtvi**

Strazbur, 6 mart 1998 g.

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Posete ja na{ata **web** stranica: www.coe.int/ecri

Evropskata komisija protiv rasizam i netolerancija:

Povikuvaj}}i se na Deklaracijata usvoena od strana na {efovite na dr`avi i vladi na dr`avite-~lenki na Sovetot na Evropa na nivniot Samit odr`an vo Viena na 8-9 oktombri, 1993 g.;

Zemaj}}i predvid deka vo Akcioniot plan za borba protiv rasizmot, ksenofobijata, antisemitizmot i netolerancija, definiran kako del od ovaa Deklaracija, Komitetot na ministri be{e povikan da ja osnova Evropskata komisija za borba protiv rasizmot i netolerancijata so mandat koj, me|u drugoto, opa}a formulirawe na op{ti preporaki od oblasta na politikata za dr`avite-~lenki;

Zemaj}}i gi isto taka predvid Finalnata deklaracija i Akcioniot plan usvoeni od strana na {efovite na dr`avi i vladi na dr`avite-~lenki na Sovetot na Evropa na nivniot vtor Samit odr`an vo Strazbur na 10-11 oktombri 1997 g.;

Naglasuvaj}}i deka ovaa Finalna deklaracija potvrduva deka celta na dr`avite-~lenki na Sovetot na Evropa e da izgradat poslobodno, potolerantno i pravi~no evropsko op{testvo i deka povikuva na intenzivirawe na borbata protiv rasizmot, ksenofobijata antisemitizmot i netolerancijata;

Imaj}}i predvid deka vo svojata Op{ta preporaka br. 1 od oblasta na politikata, EKRN gi povikuva dr`avite, vo soglasnost so evropskite zakoni, regulativa i preporaki vo vrska so za{titata na podatocite i za{titata na privatnosta, onamu i koga e soodvetno, da pribiraat podatoci koi }e pomognat vo ocenkata i procenkata na situacijata i iskustvata na

grupite koi se osobeno vulnerabilni vo odnos na rasizmot, ksenofobijata, antisemitizmot i netolerancijata;

Naglasuvaj}}i deka statisti~kite podatoci za rasisti~ki i diskriminara~ki akti i onie vo vrska so polo`bata na malcinskite grupi vo site oblasti na `ivotot se od su{testveno znaewe za identifikacijata na problemite i za formuliraweto na politikata;

Ubedena deka takvite statisti~ki podatoci treba da se nadopolnat so podatoci za stavovite, mislewata i sfa}awata;

Vo vrska so ova, smetaj}}i deka pokraj anketite {to se odnesuvaat na op{tata populacija, namenskite anketi so koi }e se utvrdat iskustvata i sfa}awata na potencijalnite `rtvi vo odnos na rasizmot i diskriminacijata so koi se soo~uvaat pretstavuvaat inovativen i vreden izvor na informacii;

Smetaj}}i deka rezultatite od takvite anketi mo`at da se upotrebat na razli~ni na~ini za da se naglasat problemite i da se podobri sostojbata;

U{te pove}e smetaj}}i deka priznavaweto na validnosta na iskustvata i sfa}awata na potencijalnite `rtvi prenesuva va`na poraka i na populacijata vo celost i na samite vulnerabilni grupi;

Pozdravuvaj}}i go faktot {to takvi anketi ve}e se organizirani vo određen broj na dr`avi-~lenki;

Zabele`uvaj}}i deka organiziraweto na takvite anketi niz cela Evropa bi obezbedile podetalna slika za sostojbata vo odnos na rasizmot i diskriminacijata i na nacionalno i na evropsko nivo;

na vladite na dr`avite-~lenki im prepora~uva da prezemat merki za da osiguraat deka se organiziraat nacionalni anketi za iskustvata i sfa}aweto na rasizmot i diskriminacijata od gledna to~ka na potencialnite `rtvi, crpej}i inspiracija od upatstvata dadeni vo Dodatokot kon ovaa preporaka.

**Dodatok kon Op{tata preporaka na EKRN br. 4
od oblata na politikata**

**Nasoki za organiziraweto na anketi
za iskustvata i sfa}aweto na
rasizmot i diskriminacijata
od gledna to~ka na potencijalnite `rtvi**

I. Op{ti celi na takvite anketi

1. Celta na ovoj tip na anketi predvideni so ova Preporaka e da se dobie slika za problemite na rasizmot i netolerancijata od gledna to~ka na fakti~kite i potencijalnite `rtvi. Ovoj inovativen priod podrazbira pravewe anketa me|u pripadnicite na razli~ni grupi koi se vulnerabilni vo odnos na aktite na rasizam, ksenofobija, antisemitizam i netolerancija koi }e sodr`at pra{awa koi imaat za cel da se dobijat informacii za nivnite iskustva vo odnos na rasizmot i diskriminacijata i kako tie gi sfa}aat razli~nite aspekti na op{testvoto vo koe `iveat vo vrska so ova. Podatocite koi na toj na~in }e se soberat se odnesuvaat na sfa}awata i iskustvata na pripadnicite na vulnerabilnite grupi. Takvite podatoci mo`at da bidat dopolnenie i da gi zбогатат pofaktografskite podatoci vo vrska so rasno motivirani incidenti i nivo na diskriminacija na razli~nite poliwa, kako i podatocite vo vrska so mislewata i stavovite na mnozinskoto naselenie vo odnos na malcinskite grupi i vo odnos na pra{awata na rasizam i netolerancija.

II. Prakti~na organizacija na anketite

2. Sostavuvaweto i sproveduvaweto na takvite anketi bi mo`elo da se doveri na istra`uva~i ili instituti so iskustvo na poletu na rasizmot i netolerancija, dodeka rabotata na terenot bi mo`ela da se izvr{i od strana na tela za izveduvawe na anketi/istra`uvawa.
3. Malcinskite grupi koi }e bidat izbrani kako "kategorii" opfateni vo anketata }e zavisi od nacionalnite okolnosti i mo`at na primer da vclu~at imigrantski grupi, nacionalni malcinstva i/ili drugi vulnerabilni grupi.
4. Koga }e se pravi izborot koi grupi }e bidat vclu~eni kako "kategorii", faktorite {to treba da se zemat predvid mo`at da bidat goleminata na celnata populacija i informaciiite koi ve}e se dostapni vo vrska so stepenot na diskriminacija so koj se soo~uva sekoja grupa (na primer, statisti~ki podatoci za vrabotuvawe, informacii za podneseni `albi po osnov diskriminacija).
5. Mo`e da bide soodvetno i vclu~uvaweto na "kontrolni" ili "sporedbeni" grupi za da se obezbedi osnovna sporedba: na primer, so anketata bi mo`ela da se opfati malcinska grupa koja se ~ini deka ne se soo~uva so golemi problemi na diskriminacija i rasizam.

6. Dobrite statisti~ki podatoci za naselenieto, vku~itelno i informacii za promenlivite kategorii kako {to se mesto na ra|awe, etni~ko poteklo, veroispovest, maj~in jazyk, dr`avjanstvo itn. go olesnuvaat sproveduvaweto na takvite anketi. Dokolku ne se dostapni vakvi popisni podatoci, }e mora da se najdat alternativni sredstva za identifikuvawe i opfa}awe na odnosnite ispitanici.
7. Treba da se ima na um deka nekoi grupi koi osobeno se izlo`eni na rizik vo odnos na rasizmot i diskriminacijata - na primer, nezakonskite imigranti - mo`at mnogu te{ko da se opfatat so vakvite anketi.

III. Sostavuvawe na anketite

8. Pokraj pra{awata vo vrska so socio-ekonomskata sfera i drugi fakti~ki detalii, pra{awata vo anketata bi mo`ele da se podelat na slednive op{ti kategorii:
  - pra{awa vo vrska so konkretni situacii, kako {to se kontakti so razli~ni organi (na primer policija, zdravstvena za{tita, spocijalna za{tita, obrazovni institucii), kako i so drugite institucii (na primer banki, agencii za domuvawe) i drugi organizacii (na primer rabotodava~ite, restoranite, mesta za zabava, prodavnici): pra{aweto bi mo`elo da bara odgovor na toa kolku pati vo tekot na određen vremenski period (na primer vo izminatata godina ili vo izminatite pet godini) ispitanicite bile `rtvi na nepravi~no postapuvawe poradi pripadnost na malcinska grupa i kakov vid na nepravi~no postapuvawe iskusile.
  - pra{awa vo vrska so toa kolku smetaat deka imaat mo`nosti na ednakva osnova da u~estvuvaat vo op{testvoto, svesnost za odredeni merki {to se prezemaat so cel da se podobri situacijata na malcinskite grupi i obemot do koj takvite mo`nosti se realiziraat (oblastite {to treba da se opfatat vku~uvaat na primer mo`nosti za uspe{no obrazovanie i obuka po zanimawa, mo`nosti za vrabotuvawe)
  - pra{awa vo vrska sfa}awata i stavovite: temite {to bi mo`ele da se opfatat vku~uvaat, kako {to e soodvetno: kolkava e doverbata vo instituciite, stavovite kon politikata vo odnos na imigracija i vo odnos na malcinstvata, ocenkata na zemjata kako rasisti~ka ili ksenofobi~na zemja, problemi vo vrska so religijata, stavovite kon drugite grupi, pote{kotite vo ostvaruvawe kontakti so mnozinskoto naselenie, identifikacija so zemjata doma}in i zemjata na poteklo, planovi za ostanuvawe ili za vra}awe, kade licata najmnogu se ~uvstvuvaat kako "doma", itn. Vku~uvaweto na vakvite temi ovozmo`uva da se otkrijat interesni odnosi me|u stepenot na iskusena diskriminacija i razli~nite stavovi i sfa}awa.
9. Treba da se zabele`i deka so takvite pra{awa glavno se pribiraat podatoci za *subjektivnite iskustva* vo odnos na

diskriminacijata. Sepak, vo sekoj slu~aj isklu~itelno e te{ko aktite na diskriminacija da se prou~uvaat objektivno i "in vivo" kako {to se slu~uvaat vo razli~nite sloevi na naselenie. Izve{taite za subjektivnoiskusena diskriminacija se vredni kako indikator, osobeno koga se ocenuvaat nasproti zadninata {to ja formiraat drugite vidovi informacii, kako {to se statisti~ki podatoci za nevrabotenost, policiski dosieja, podneseni `albi itn.

IV. **Posledovatelni anketi**

10. Vo tekot na odreden period bi mo`ele da se sprovedat posledovatelni anketi za da se ispitaat promenlivite modeli na diskriminacija i rasizam vo tekot na vremeto ili za da se vku~at razli~ni grupi.
11. Rezultatite od anketite mo`at da se koristat na najrazli~ni na~ini, na primer: da se naglasat oblastite kade e osobeno neophodno da se prezemat dejstvija; za ocenka i razrobotka na politika vo koja }e se zemat predvid iskustvata i gri`ite na zasegnatite grupi; da se zgolemi javnata svest i razbirawe na problemot na diskriminacija od gledna to~ka na `rtvite; da se zgolemi svesta me|u licata koi rabotat na odredeno pole za toa kako nivnite institucii i praksa se sfateni od strana na malcinskite grupi (na primer policijata, rabotodava~ite, uslu`nite dejnosti itn).

